

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Cella, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značajo vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialnem namenu delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.30

Štev. 91 • Maribor, sobota, dne 10. avgusta 1940 • Leto XV

V stare čase

se ne povrnemo več...

Ideologi nove dobe tudi pri nas te besede vsaj po zmislu večkrat ponavljajo. Tudi mi ne želimo, da se povrnejo stari časi, v katerih so vihteli mogotci bič nad glavo človeka in osebno odločali o njegovem življenju. Teh časov ne želimo več. Ne želimo si tudi ne časov, ko je liberalni kapitalizem snoval za svojo krinko politične stranke, se bahal z liberalnostjo, demokracijo in vsemogočimi vrlinami, ali na drugi strani držal trdno v svojih rokah »gospodarske vajeti« ter izigral v svoj lastni privilegij programe in ideologije demokratičnih strank. Resni, progresivno napredni programi, ki so strmeli za demokracijo človeške družbe, politično in gospodarsko, so bolj in bolj postajale peto kolo v razvoju. Sila gospodarstva, potentnost kapitala se ni nikdar ozirala na potrebe človeštva, ki so vznikale v razvoju političnega življenja.

Tako je prišlo do krize med kapitalom in političnim življenjem. Kapital ni dopuščal, da se politika vmešava v gospodarstvo. Da se pa ne bo mogla v bodoče vmešavati, se jo mora odpraviti in uničiti, da bo gospodarstvo zopet na konju. Boj za to oblast se danes vrši. Proč s politiko, da ne bo posegala v delokrog »gospodarstva« — »to bi bilo katastrofa«. Zato naj se ne povrnemo več v stare čase, kakor modrujejo in govore filozofi novega reda.

Zakaj pa je nastala ta kriza?

Za nas je to jasno. Kriza je nastala zaradi socialnih razmer, ki jih bolj in bolj poslabšuje kapitalistično gospodarstvo s svojo eksploatacijo. Vedno več milijonov ljudi je, ki stradajo kruha. In ti žele nov družabni red. Tudi kapitalistična družba na drugi strani pravi, da želi nov red, ali razlika med obema novima redoma je velika. Proletarski svet želi red, v katerem mu bo zagotovljena socialna eksistenca in enakopravnost, gospodarski ali kapitalistični svet pa želi nemoteno dosedanje oblast in pravi zaradi tega, da je treba politično uveljavljanje odpraviti in preprečiti. Govoriti in odločati smejo po njihovem mnenju samo »gospodarstveniki«, vsi drugi pa morajo molčati, da ne bodo motili njih poslova. Tako se razume novi red iz izjav, ki vse vprek pravijo, da mora služiti vse gospodarstvu, ker je delo in gospodarstvo eno.

Načelo, da je delo in gospodarstvo eno, temu bi niti ne ugovarjali, ker je dejansko tako. Ali tukaj gre tudi za to, kdo bo odločal o gospodarstvu in delu. Ali samo gospodarstvo ali samo delo. Za to pravico gre v novem redu in tu stojimo mi na stališču, da mora veljati v novem redu, v kolikor pride do njega, gospodarska demokracija, torej absolutno enakopravno soodločevanje dela, delavca, ker je vsak drugačen novi red le uvod v novo krizo.

»Novoredarji« hočejo odpraviti »politično« politiko, hočejo pa monopolizirati gospodarsko politiko, z drugimi besedami bi to rekli, da hočejo negospodarski svet izločiti iz politike.

Ta preokret v javnem mišljenju in propagandi je trenutno pomemben, ker se človeštvo ne zaveda svojega položaja. Neizogibno pa je, da bi se napredek ustavil in pravtako neizogibna je nova z močnim poudarkom obnovljena zahteva po demokraciji.

Kriza ovira napredek, ustavi ga pa ne.

Francija ne more uvažati žita iz Amerike. Po poročilu DNB je britansko blokadno ministrstvo prepovedalo izvoz kanadske pšenice v Francijo, ki jo je že prejšnja francoska vlada nakupila.

Ali prihaja ura strašnega

Napad na Anglijo napovedujejo te dni

Napad Nemčije na britske otoke je moralno in tehnično pripravljen. Nemčija je najprej ponudila premirje in mir ali obenem zagrozila z uničenjem Anglije. Ponudba miru je imela v svetu precejšen moralen efekt. Tudi v Angliji se čuti nervoznost, ki močno pretresa živce javnosti. Zaenkrat Anglija vztraja na stališču boja do končne zmage, kar zopet daje povod za očitke, da Anglija kljub brezupnemu odporu ni hotela popustiti, marveč se spušča v novo klanje in pobijanje.

V zadnji fazi pred spopadom sta Nemčija in Anglija naštevati ogromne žrtve, ki sta jih imeli obe državi v dosedanjih bojih. Žrtve so ogromne in vendar drugačne v nemški ali angleški luči. Anglija in Nemčija dokazujeta, da nista oslabiljeni in dopovedujeta vsemu svetu, da bo sedanji spopad najstrašnejši.

Na obeh straneh se vrše priprave. — Vsa propaganda pa ima namen odvračati od sebe ter prepričati svetovno javnost o krivdi in strahotah ter vplivati, da se napravi konec vojni.

Ali doslej se to še ni zgodilo. Zdi se nam, da so novi potoki krvi prav blizu, če se ne zgodi — čudo.

Angleži so pripravljeni

Prvi lord angleške admiralitete Alexander je v sredo uradno izjavil, kakor Reuter poroča, da so Angleži pripravljeni, če se Nemčija odloči za napad. Po zlomu Francije se je Anglija pripravljala mrzlično za svojo obrambo in bodo uporabljeni v ta namen prav revolucionarni pomočki. Lahko dam, je rekel, avtoritativno izjavo, da vojna mornarica bdi. Tudi delavstvo se je izkazalo. Zato mora biti med glavnimi cilji vojne, da bo Anglija po vojni omogočila delavstvu visok življenjski standard.

Lloyd George pravi

Živimo v času agonije malih narodov. Ali v dušah narodov, ki so izgubili samostojnost, živi kulturno premoženje dalje. Nad Anglijo vise danes temni oblaki, ki so krvavordeče obrobjeni.

Ali Anglija pojde skozi orkan, ki se pripravlja, pokončne glave v zavesti, da pomeni njena zmagata odločitev za vse človeštvo.

Oče vseh angleških iluzij je Roosevelt

Nemška »Frankfurter Zeitung«, ki je v inozemstvu jako razširjena, je te dni prvič napadla Zedinjene države. Roosevelt je vseh sedem let obljubljal pomoč proti avtoritativnim državam in podpihoval Anglijo. Mnoge države so že doživele težke polome. Rooseveltove obljube hočejo tudi Anglijo odvrniti od glasov treznega razuma, ki se hoče vreči v blaznost popolnega uničenja zaradi Rooseveltovih obljub.

Ameriški piloti v angleški vojski

Kakor poroča Tass iz Newyorka, se zadnje čase prijavlja vedno več ameriških letalcev za vojno letalstvo Kanade in Velike Britanije.

Vojni vrtinec zajema vedno večji krog

V španski državljanski vojni je tako Anglija kakor Italija in Nemčija ščitila Francovo revolucijo. Zlasti Anglija, ker je v Španiji gospodarsko močno zasidrana. Sedaj pa napoveduje italijanski tisk, da Španija v najkrajšem času napove vojno Veliki Britaniji. Propaganda za vstop Španije v vojno na strani Nemčije in Italije vodi energično ves španski tisk. Španski list »Arizo« pa se jezi na angleški tisk, ki napada Španijo, češ, da je Anglija ob državljanski vojni podpirala Francove nasprotnike in s tem podaljšala državljansko vojno. Španija

hoče nov družabni red in želi zmago narodom, ki so njej pomagali.

Razvoj vojne se razpleta opasno v Afriki za kolonije in Egipt, v Aziji nihajo države zaradi medsebojnih sporov in zahtev, istotako preti nevarnost, da postanejo azijske kolonije plen teh ali onih imperialistov.

Najvažnejši razlog za ta razvoj je medsebojna sovražna propaganda v kolonijah in ugodna prilika, da se okoristijo eni imperialisti drugje takrat, ko se eni tepo v Evropi.

Urejevanje Balkana in Podonavja

Miren sporazum med Romunijo in Bolgarijo zagotovljen.

Poročila iz Bukarešte, Sofije in Rima soglašajo, da potekajo razgovori med Romuni in Bolgari dovoljno in bo verjetno že v kratkem prišlo do sporazuma med obema državama. Italijanski listi naglašajo, da bo Bolgarija dobila Dobrudžo z mejami iz leta 1912 in odškodnino 16 milijard levov. Čeprav bo Romunija morala doprinesti ogromne žrtve, je vendarle pričakovati, da bo sporazum dosežen. Vprašanje urejevanja Balkana, ki sta ga načela Italija in Nemčija, že kaže prve pozitivne uspehe in bodo Balkanu prihranjene vojne strahote. — Glavno sporno vprašanje med Romuni in Bolgari je pristanišče Balčik,

ki leži samo 30 km od sedanje bolgarske meje in bi ga Romunija na vsak način želela ohraniti zase.

Bolgarska delegacija je medtem že odpotovala v Crajevo, kjer je bilo že vse pripravljeno za sprejem delegacije in je verjetno, da bodo pogajanja kmalu zaključena in sporazum podpisan.

Romunski tisk naglašja, da so Romuni vedno želeli dobrih odnosov z Bolgarijo, zato so tudi sedaj pripravljeni, urediti sporna vprašanja. Romunska vlada pa želi, da bi se nobena tretja sila ne vmešavala v ta spor. Podvzeti so baje že tudi vsi potrebni ukrepi za umik romunske vojske iz Dobrudže.

Prvi razgovori med Romuni in Madžari

Romunski veleposlanik v Rimu Bossi je imel te dni kot pooblaščenec romunske vlade kratek razgovor z madžarskimi državniki, o čemer pa ni izšlo nobeno uradno poročilo. Bossi se je po razgovoru takoj vrnil iz Budimpešte v Bukarešto in se splošno smatra, da ga je

predsednik madžarske vlade samo informiral o zahtevah Madžarske glede Transilvanije.

Pričakuje se, da se bodo v kratkem pričela pogajanja tudi med Romuni in Madžari, ki pa bodo bržčas dolgotrajna, ker bo treba premestiti mnogo več tež-

koč, kakor pa med Romuni in Bolgari. Jasno pa je, da bodo morali Romunii sprejeti madžarske zahteve, ker Nemčija in Italija nikakor ne želita, da bi prišlo do oboroženega konflikta na Podonavju oziroma Balkanu. Radi silnega odpora proti odstopitvi Transilvanije pa postajajo razmere v notranjosti države vedno težje.

Kriza romunske vlade.

Vodstvo Železne garde je izključilo tri ministre iz svojih vrst, ki so sedaj zastopali ta nacistični pokret v vladi. Verjetno je, da bo radi tega prišlo do preosnove vlade.

Štirideseturni delovni teden v Franciji uklinjen

Francoski minister dela in industrije je izdal naredbo, s katero preklicuje štirideseturni delovni teden ter uvaža enoinpetdeseturni delovni teden za vse tovarne. Podrobnosti te naredbe še niso znane.

Kitajski obrambni ukrepi

Kitajska vlada je izdala obrambne ukrepe za slučaj, da bodo Francozi pristali na angleške predloge, po katerih bi se Japonci posluževali letališč za operacije proti Kitajski v francoski Indokini. Pred francosko Indokino je zbran velik del japonskega ladjevja. Francoske oblasti v Indokini so znova mobilizirale.

Angleška trgovska mornarica

10 milijonov ton ladij zaseženih.

Angleški trgovinski minister pravi, da je Anglija zasegla 10 milijonov ton tujih trgovinskih ladij z bruto tonažo nad 800 ton. Te ladje so bile poljske, nemške, norveške, danske, inozemske, belgijske in francoske. — To pomeni ogromno povečanje angleške trgovske mornarice.

Dogovor med Anglijo in generalom De Gaullem

Francoskim prostovoljcem se ne bo treba boriti proti Franciji.

Kakor poroča Reuter, je bil 7. t. m. med angleško vlado in generalom de Gaullem podpisan dogovor, s katerim se prizna francoska armada v Angliji za polnopravnega zaveznika.

Urejeno je bilo tudi materialno vprašanje vzdrževanja te armade. V slučaju, da Anglija zmagaja jamci, da bodo uresničeni vojni cilji, ki so bili svoječasno

določeni med francosko in angleško armado. Nobenemu Francozu pa se ne bo treba bojevati zoper Francijo. Ob tej priliki je ministrski predsednik Churchill še v posebnem pismu, ki ga je poslal generalu de Gaulle, zagotovil, da se bo angleška armada borila za zopetno vzpostavitev Francije in vseh njenih teritorialnih posesti.

Ofenziva italijanskih čet v Somaliji

Italija pripravlja napad na Egipt.

Po poročilu Reuterja z bojišča v angleški Somaliji, so Italijani pričeli napadati in so tri italijanske kolone že prestopile mejo v angleško Somalijo. V zvezi s tem smatrajo v Londonu, da je pričakovati tudi skorajšnji nemški napad na Anglijo, ker ni verjetno, da bi se bila Italija odločila za ofenzivo na

bližnjem vzhodu brez nemške pomoči.

Italijanska vojska namerava zavzeti angleško luko Berbero, kjer bi utegnili biti glavno angleško oporišče za napad proti Abesiniji. Italijani so po nemških vesteh z ofenzivo na angleško Somalijo prehiteli angleški napad proti Abesiniji.

Iz bojišč

Vrhovno poveljstvo nemške vojske poroča:

Neka naša podmornica je potopila 3 sovražne trgovske ladje s skupno tonažo 16.000 ton. Nemška letala so v noči na 8. avgusta spuščala mine pred več angleških luk ter bombardirala objekte oboroževalne industrije in postojanke protiletalskega topništva ter žaromete itd.

Nekaj sovražnih letal je vdrlo nad severno-zapadno Nemčijo ter odvrlo več bomb, ki pa niso napravile posebne škode. Nastale požare so oddelki protiletalske obrambe naglo pogasili. Dve sovražni letali sta bili sestreljeni.

Italijansko vojno poročilo pravi:

Neka naša kolona je pred tremi dnevi prodrla preko meje britanske Somalije in dospela do morja ter zavzela Zeile. V vzhodni Afriki so naši bombniki napadli letališče v Wajiru in uničili tri sovražna letala ter povzročili veliko škodo v hangerjih in drugih letalskih objektih. Sestreljeno je bilo eno sovražno letalo. Na vzhodnem delu Sredozemskega morja so naši bombniki bombardirali 5 sovražnih trgovskih ladij, ki so jih spremljale angleške vojne ladje. Dve ladji sta bili zadeti in močno poškodovani.

Angleško vojno poročilo

Dne 8. t. m. so angleška letala bombardirala neko večje letališče pri Bergenu in je bil zadet velik bencinski tank. — V Nemčiji je bilo ponovno bombardirano pristanišče Hamburg, kjer je bil tudi zadet tank za bencin in Kiel, kjer so bile porušene naprave za popraviljanje ladij. — V Libiji je bilo bombardirano pristanišče Massan in je bila potopljena 1 italijanska podmornica. — V Somaliji so bile na vseh treh odsekih italijanske čete v svojem prodiranju ustavljene.

Komunike angleškega letalskega ministrstva pa pravi, da je bilo ob priliki napadov na angleško brodogradnjo nad Kanalom sestreljenih 53 nemških letal.

Žrtve letalske vojne v Angliji

Po podatkih angleškega ministrstva za javno varnost je bilo tekom meseca julija 258 smrtnih žrtev nemških letalskih napadov in

sicer 178 moških, 57 žensk in 23 otrok. Ranjenih pa je bilo 321 oseb.

Izguba angleške trgovinske mornarice je znašala po podatkih vojnega ministrstva v mesecu juniju 367.660 in v juliju pa 310.249 ton. Te izgube še daleč ne dosega izgub v svetovni vojni, ko je bilo v mesecu aprilu 1917 potopljenih 881.000 ton trgovinskega brodogradnja.

Vojna v Afriki

Vojaški strokovnjak švicarske »Volksstimme« piše o angleško-italijanskih spopadih na afriškem bojišču med drugim: Angleško - italijanski spopad, kar se Afrike tiče, se je pričel. Sicer vojne akcije v Afriki še niso presegle značaja več ali manj ostrih prask, toda če pomislimo na ogromno dolžino obeh mej (okrog 5 tisoč kilometrov!) in pa na to, da leži večji del ozemlja v puščavinah, nam postane jasno, da pride le z velikimi težavami do frontnega kontakta. Dosedanje operacije so le posamezne akcije.

Takojšnja vojna napoved Južno-afriškega dominiona Italiji kaže, da smatra general Smuts italijansko Abesinijo za nevarno svoji deželi. Južna Afrika pristo in naglo oborožuje te vežba večje burške armade. V nekaj mesecih bo Južno-afriški dominion sam v stanju začeti z ofenzivo proti Abesiniji.

Na splošno se lahko reče: Težišče operacij je v italijanskih rokah in ker Italijani vedo, da ne smejo čakati, poskušajo doseči odločilne začetne uspehe.

Pričakovati je torej v kratkem velikih italijanskih ofenziv, kajti Italija v Afriki ne sme čakati, če hoče doseči odločitev.

Francoska vlada obtožuje francoske ministre

Pred izrednim državnim sodiščem, kakor poročajo iz Vichya, se je pričela razprava proti štirim ministrom, češ, da so zakrivali, da je Francija stopila v vojno. Ti ministri so Daladier, Mandel, Campinchi in Delbos.

Gre za grehe več let nazaj.

Dama in po svetu

Urad za nadzorstvo cen objavlja, da nekateri lastniki ne prijavljajo svojih zalog, radi tega se bo izvršila te dni kontrola in bodo prijavljene oz. kaznovane vse osebe, ki niso svoje zaloge prijavile. — Po našem mnenju bi bilo bolje, ako bi urad za kontroliranje cen brez predhodnega obvestila redno vršil take kontrole potom oblastnih organov. Prepričani smo, da bi kontrola izsledila ponekod ogromno blaga in življenjskih potrebščin, ki so se jih posamezniki nakupili z namenom, da bi na ta način dosegli večji dobiček. Proti špekulaciji je potreben neusmiljen boj, ker radi pomanjkanja blaga in neznosne draginje najhujše trpijo predvsem revnejši sloji.

3000 ton turškega surovega bombaža je nabavila posebna komisija, ki se je te dni mudila v Turčiji. Bombaž bo razdeljen na posamezne tekstilne tvornice. Italija bi morala v smislu trgovinskega sporazuma dobaviti naši državi tudi večje količine bombažne preje; vendar pa tozadevna pogajanja doslej niso uspela. Nova pogajanja z Italijo se bodo vršila od 10. do 15. t. m. v Trstu in Milanu, kamor odputuje posebna jugoslovanska delegacija.

Polemika okrog podržavljenja Narodne banke. V zvezi s polemiko okrog podržavljenja Narodne banke je dr. Bičanič pred dnevi objavil v beograjski »Politiki« članek, v katerem je med drugim omenil, da dr. Živko Topalović diskretno brani delničarje Narodne banke. S. dr. Topalović je takoj na to v »Politiki« javno pozval dr. Bičaniča, da naj dokaže, kje, kdaj in na kak način je on branil delničarje tega zavoda.

Cerkvi svobodo. »Slovenec« je priobčil članek z naslovom »Cerkvi svobodo«. Čisto prav, cerkev naj ima svobodo, tudi mi smo za to, vsak človek in vsaka organizacija v državi naj ima svobodo kot jo zahteva cerkev zase in kot jo »Slovenec« reklamira za njo. »Slovenec« tega v svojem članku sicer ni zapisal, je pa to logičen zaključek njegovega članka. Zato smo prepričani, da nam bo pritrdil, da smo prav pojmovali njegova izvajanja, kajti »Slovenec« da mnogo na logiko in na pravičnost ter enakopravnost. Tako smo včasih s »Slovencem« enakih misli in to celo v osnovnih vprašanjih.

Rudnika Bor in Trepča pod državno kontrolo. V smislu naredbe o prisilnih upravah rudniških in topilniških podjetij, je minister za šume in rude imenoval komisarja v svinčenocinkovem rudniku v Trepči in v bakrenem rudniku v Boru. Naredba je bila izdana, da ne bi tuji kapitalisti otežkovali ali omejevali produkcijo, ki je potrebna v državno varnost in državno gospodarstvo.

Eden ustanoviteljev KDK je umrl. V bolnici v Pakracu je umrl dr. Milan Kostić, podpredsednik samostojne demokratske stranke in senator. Rojen je bil v Šidu 1876. leta. Pokojnik je bil sodelavec Svetozarja Pribičevića in je bil z njim nekaj časa interniran v glavnjači. Dr. Kostić se je silno trudil za sporazum med Pribičevićem in Stjepanom Radićem ter pozneje dr. Mačkom. V svoji stranki je sodeloval sedaj do zadnjega z Vilderjem, dr. Krizmanom, dr. Budisavljevićem in Kosanovićem.

Dvanajsto obletnico smrti Stefana Radića so te dni na slovesen način proslavili v banovini Hrvaški.

Maksimalne cene za moko. Urad za nadzorstvo cen je odločil, da lahko banske uprave do objave uredbe o standardiziranju moke dovolijo mlinom, da pri določitvi cene za moko dodajo pri moki št. 2 din 90, na skupno ceno pšenice pri moki št. 5 din 60, pri moki št. 6 din 30 in pri moki št. 7 din 10 ter da pri živinski moki odbijejo din 80, pri otrobih pa din 100 od skupne cene za pšenico.

Ureditev bolnišnic v državi. Vprašanje ureditve in zgraditve novih bolnišnic je proučevalo ministrstvo za socialno politiko. Vsi predlogi za izpopolnitev higijenske službe itd. so dogotovljeni in so potrebna le še denarna sredstva, da jih bo mogoče izvesti.

Posebne pomožne šole, v katerih bo pouk trajal dve šolski leti po 6 mesecev, namerava ustanoviti banovina Hrvatska za pobijanje nepismenosti.

Novi romunski poslanik Gaftencu je te dni odpotoval na svoje službeno mesto v Moskvo. Sovjetski komisar za zunanje zadeve Molotov je te dni ponovno sprejel angleškega poslanika Staforda Crippsa, ki se je razgovarjal tudi s sovjetskim komisarjem za zunanjo trgovino Mikajanom.

Število brezmesnih dni v Italiji se večja. V Italiji doslej niso smeli prodajati mesa tri dni v tednu. Odslej se sme prodajati meso samo ob sobotah in ponedeljkih.

Grške ladje prevažajo tekoče gorivo za italijansko letalstvo. Angleška vlada je radi tega vložila oster protest pri grški vladi in grozi, da bo razširila blokado in s tem onemogočila grško plovo.

Nemčija v zasedenih deželah. V Alzaciji so bili odstranjeni vsi francoski napisi in uvedeni nemški. — V Luksemburgu je nemška uprava sklenila, da bodi v šolah, pri sodiščih in v vsej ostali upravi uradni jezik nemščina.

Demobilizacija francoske armade bo po poročilih iz Vichya te dni končana. Ameriški listi pa v zvezi s tem poročajo, da je v Franciji nastala silna brezposelnost.

Angleška vlada je odpoklicala člane angleškega konzulata v francoskem Maroku in naročila, da morajo v roku 24 ur zapustiti teritorij Maroka. Uradništvo angleškega konzulata je po večini že dospelo v Tanger.

Poseben Rooseveltov zaupnik William Donovan je po nemških vesteh pred kratkim prišel v London.

Predsednik češkoslovaške vlade v Angliji dr. Beneš je po Reuterjevem poročilu te dni pregledal letalske eskadrole češkoslovaških letalcev v Angliji.

Ves letošnji pridelek bombaža v Egiptu je sporazumno z egiptovsko vlado odkupila Anglija. Cenijo, da bodo v Egiptu letos pridelali za 10 milijonov bal bombaža.

V Tihem oceanu so se pričeli manevri Sovjetske mornarice, katerih se udeležuje veliko število težjih in lažjih vojnih ladij, kakor tudi podmornic in letal.

Radi slebe letine žita bo po mnenju ameriških gospodarskih krogov letos nastalo silno pomanjkanje žita v Evropi. Letošnja letina je izredno slaba in so v Evropi pridelali za 15 odst. manj žita, kakor prejšnja leta.

Zane Grey:

137

Mož iz gozda

Baklja je ugasnila in samo še rdeče tlenje je ostalo od nje. Mahal je z žarečim polenom po zraku, a plamen se ni hotel več užgati. Njegovi tovariši, ki so ga pozorno opazovali, so izgubili njegovo visoko postavo izpred oči. Gosta, črna tema je zagnila poglavarja. Nekaj trenutkov je ostalo vse tiho. Spet je bilo slišati le ječanje vetra in čudno, posmehljivo in votlo šumenje soteske. Potem se je slišal spet drugačen šum, kakor rahlo šelestenje smrekovih vej, ki se pred nečim upogibajo. Za tem so se slišali hitri, ropotajoči koraki. Anson je pribežal nazaj k ognju. Poteze njegovega obraza so bile divje, spačene, lica so mu bila blela, oči divje in široko odprte. Potegnil je bil svoj samokres, ki ga je držal v roki.

»Ste kaj — videli ali slišali?« je komaj spravil iz sebe in je pri tem oprezoval nazaj; potem se je ozrl na vse strani in je končno pogledal svoje ljudi.

»Ne, čeprav sem imel oči in ušesa odprta«, je odvrnil Wilson.

»Bos, res ni bilo nič«, je pritrdil Moze.

»O tem nisem čisto prepričan«, je rekel Shady Jones dvomeče, s plašnim pogledom. »Zdelo se mi je, da sem slišal neko šelestenje.«

»Ona ni bila več notri!« je vzkliknil Anson začuden in prestrašen. »Izgnila je! ... Baklja mi je ugasnila. Nič nisem mogel videti. In ravno tedaj se mi je zdelo, kakor da je nekaj mimo mene hušnilo. Naglo sem se okrenil. Vse je bilo v temi in vendar, če nisem videl neko veliko sivo stvar, naj bom nor, bolj kakor

je bilo tisto dekle. Toda na nič drugega bi ne mogel priseči, kakor da sem slišal v zraku nek šelest ...»

»Izgnila!« je vzkliknil Wilson ves prepaden. — »Fantje, če je to res, potem morda sploh ni bila mrtva in je ušla ... Ampak ona je bila mrtva. Njeno srce ni več bilo. To lahko prisežem.«

»Jaz grem in bom pospravil taborišče«, je rekel Shady Jones osorno in se je dvignil. »Na kaj še čakamo tukaj?« Moze se je soglasil z njegovim sklepom s pomenljivim izrazom zadovoljstva, ki je hušnil preko njegovega obraza.

»Jim, če je bila mrtva — in je izgnila, — kaj vraga naj potem to pomeni?« je vprašal Anson zamolklo. »Morda je to le privid? Mi smo vsi preveč razburjeni ... Govorimo enkrat pametno.«

»Anson, gotovo je cela vrsta stvari, ki jih jaz in ti ne razumeva«, je odvrnil Wilson. »Rečem ti, da bi me čisto nič ne presenetilo —«

»Glej!« je zavpil Anson in se bliskovito okrenil, medtem ko je z naglo kretnjo potegnil svoj samokres.

Ogromna senca, siva na črnem ozadju, je lomastila za hrbtom mož in za drevesi mimo; takoj za njo je bilo čutiti precej močan zračni val.

»Slišiš, Snake, saj ni bilo ničesar«, je rekel Wilson.

»Jaz pa sem slišal«, je šepnil Shady Jones.

»Bil je le veter, ki nam je razgнал dim«, je odvrnil Moze.

»Zastavil bi svojo dušo, da je zadaj za menoj nekaj mimo hušnilo«, je izjavil Anson in strmел v temo.

»Prisluškujemo, da se prepričamo«, je predlagal Wilson.

S slabo vestjo žigosani in razburjeni obrazi tolovajev so se v migotajoči svetlobi ognja tako razločno

videli, da je sleherni mogel čitati v potezah svojega tovariša odkrito grozo. Kakor okameneli so stali na mestu, gledali in poslušali.

Le redke glasove je bilo slišati v nenavadni tišini. Zdaj pa zdaj so zaprhala kljuseta, sicer so pa stala popolnoma mirno. Skrivnostno ječanje vetra v borovju se je kosalo z votlim smehom potoka. Duh samote je dihal v globeli. Kakor brezno brez dna je zijala pred njimi črna noč. Slaba vest je mogla tukaj tudi v najvskakanejših glasovih narave slišati le temni klic pekla.

Nenadno je pretrgal molčeče, moreče in napeto ozračje kratek, presunljiv krik.

Ansonov velik konj se je vzpel pokoncu, ravno kakor sveča, kopal je po zraku s svojimi prednjimi kopiti in se je spet bobneče spustil na tla. Ostala konja sta se tresla od grozote.

»Ni bil to — kuguar?« je zašepetal Anson jecljaje. »Bil je krik ženske«, je odvrnil Wilson, ki se je navidezno tresel kakor list trepetljike.

»Potem — se nisem motil, — dekle živi, — blodi okrog — in ta strašni krik je od nje«, je rekel Anson.

»Blodi okrog, da — ampak ona je mrtva!«

»Bog nebeški!«

»Če bi bil prej vedel, kaj se bo iz te kupčije izcimilo, bi bil Beasleya ustrelil, namesto da sem ga poslušal ... In temu dekletu bi bil moral dati eno po glavi, da bi se bil prepričal, če se je res stegnila. Če to ne bo prenehalo ...«

Glas mu je odpovedal, ko je presunil noč nov tenak, jasen in rezek krik, podoben prvemu, a nekoliko manj divji. Zdelo se je, da je prišel od skalnate stene.

Iz naših krajev

CELJE

Molčimo, da javnost ne izve. Od delavcev, ki doživijo kake nepravilnosti ali uganjajo kakršnokoli neumnost s pretepanjem ali prekanjem po gostilnah, kjer se običajno napijejo bunkovca, že naslednji dan opozori javnost razno časopisje z natančnim popisom oseb in poteku dogodka ter prida še svoj komentar. Preteklo soboto pa so v neki tukajšnji večji restavraciji zopet otvorili naši intelektualci svojevrsten koncert, pri katerem je prišla do izraza korača, delno z rokami, največ pa s huronskim vpitjem. Alkoholni plini so tako delovali, da se je nabralo poln hodnik gostov, ki so drukali delno za pogonsko silo, večina pa je pomilovala najbolj prizadetega. Naslednje dni pa so iskali priče, ki so prisostvovali temu koncertu in se trdovratno šušljali, da bodo nekateri prizadeti iskali zadoščenja in se bo verjetno z zadevo pečalo tudi sodišče. V kolikor nam je znano, je bil poročevalec nekega dnevnika pravočasno obveščen o celi zadevi, odnošno da je celni prizor svojih somišljenikov opazoval, zato se čudimo, da o tej zadevi molči.

Seja krajevnega medstrokovnega odbora se bo vršila v petek, dne 9. t. m. s pričetkom ob 20. uri v društvenih prostorih, Delavska zbornica soba št. 3. Ker so na dnevnem redu važna delavska vprašanja, naj se seje vsi odborniki zanesljivo udeležijo. — Odbor.

TRBOVLJE

Po zadnji veliki poplavi, ki je povzročila pri nas ogromno škodo, se je že marsikaj popravilo. Posebno občinska uprava se trudi, da bi čim prej izbrisala žalostne posledice velike povodnje. Priskočila je na pomoč poplavljenecem tudi z denarnimi zneski. Nerazumljivo pa je, da TPD še zdaj ni odredila, da se na Dravi nov most pri koloniji »Njiva«, ki ga je povodenj razdeljala, dasi je od poplave poteklo že nad tri tedne. Čez ta most mora dnevno več sto delavcev v službo in domov. TPD bi obremenitve za zgradbo novega mosta ne občutila baš hudo, ker niso potrebni posebno veliki zneski za popravilo oz. zgraditev novega mosta. Prav tako TPD še vedno tudi ni popravila poškodovanih pešpoti. V posebno slabem stanju se nahaja cesta, ki vodi od postaje do separacije, katero sicer predvsem uporablja rudnik; zemlja po kateri vodi ta cesta pa je last železnice. Na osebno intervencijo s. Petrečiča Martina je občina stopila v stik z upravo rudnika, da se to pereče vprašanje čim prej reši. Občinska uprava je dala na razpolago delavce, rudnik pa gramoz in tako se je sedaj z deli že pričelo.

KRANJ

Naradžajoča draginja in delavske mezde. — V nedeljo, dne 4. t. m. se je vršil sestanek tukajšnje podružnice SDSJ. Sestanka se je udeležilo 80 odst. članov organizacije iz tovarne »Semperite«, kjer je domala vse delavstvo organizirano v Splošni delavski strokovni zvezi. Na sestanku je podal centralni tajnik s. Jakomin iz Ljubljane izčrpno poročilo o naradžajoči draginji, ki jo najhujše občutijo delavci, ker njihove mezde niso v skladu s cenami življenjskih potrebščin. Zborovalci so pooblastili centralo SDSJ, da vloži zahteve za zvišanje mezd pri vodstvu tovarne. Uspehi takih zahtev so pa seveda odvisni od moči organizacije, zato se vabijo vsi delavci, da se včlanijo v organizacijo, ker le na ta način bo mogoče zboljšati delovne razmere oz. priboriti delavstvu primerne mezde. — Družnost.

Gradbeni delavci, pozor! Redni letni občni zbor podružnice Zveze gradbenih delavcev Jugoslavije se bo vršil v nedeljo, dne 11. avgusta t. l. Ker so na dnevnem redu važna delavska vprašanja, se pozivajo vsi gradbeni delavci, da se običnega zbora udeležijo v čim večjem številu. — Odbor.

TRŽIČ

Čudna nesocialna praksa. Nekateri delavci, ki morajo na orožne vaje, bi morali dobiti od svojih delodajalcev plačo po zakonu še za 4 tedne, če so v podjetju že najmanj leto dni. Tiskovine, ki jih morajo ponekod izpolniti, pa se morajo glasiti, da so dotični v službi samo 9 mesecev, odnosno manj kot leto dni, čeprav so v resnici v podjetju že po 2 do 3 leta. Vprašamo, zakaj so gospodje pričeli s to nesocialno prakso in komu v korist? Ali ni tako postopanje po zakonu kaznivno? Zakon naj velja tudi za podjetnike. — Delavci.

Nekaj iz zadruga »Runo«. Predsednik te zadruge je gospod, ki združuje v sebi tudi več častnih funkcij. Čudno pa je v tem podjetju to, da kljub zadruzi, osnovi dobe draginske doklade samo oni delavci, ki pripadajo določeni skupini. Gorje tistemu, ki je drugače zaznamovan...

STUDENCI PRI MARIBORU

Mnogo pritožb smo že iznesli radi nočnih nemirov, ki postajajo vedno bolj neznošni. Doslej se ni še v tem pogledu nič spremenilo in se celo nemiri vršijo že tudi podnevi. Minuli torek je nek finančni stražnik pri nekem hišnem posestniku opazil vžigalnik in mu ga zaplenil, radi česar sta se s prizadetim hudo spopadla. Občinski zastopnik, ki je spremljal finančnega organa, je moral poklicati orožnike na pomoč. Kako se je zadeva odigrala in končala bo dognala preiskava. Priporočamo pa oblastnim organom, da se za Erjavčevno in Radvanjsko ulico pobrigajo zlasti po noči od nedelje na ponedeljek in odpravijo nočne nemire, ki razburjajo prebivalstvo. — Studenčan.

Kongres Zveze delavcev ameriške avtomobilne industrije v Saint Louisu je sklenil, da se bo boril proti vsakršni uvedbi obvezne vojaške službe.

MARIBOR

Z izprehoda v Melje

Kdor je videl mariborski mestni okraj Melje zaenkrat pred svetovno vojno, bi ga danes težko več spoznal; koder so bili prej prostorni pašniki in trate, koder so nekoč domobranski rekruti urili svoje okorne ude, stoje danes vrste visokih hiš in industrijskih podjetij. Odprle so se čisto nove ulice. Glavna prometna žila okraja, Meljska cesta, koder so poprej ljudje gazili prah in blato, je že več let solidno tlakovana s kamenitimi kockami. Melje je postalo izrazit industrijski okraj, saj je v povojni dobi, poleg več drugih industrijskih podjetij vzniknila tu iz tal tudi največja mariborska tekstilna tovarna, Hutter in drug, ki zaposluje do 1600 delavcev. Ta tovarna se še vedno širi z novimi prizidavami in nadzidavami; ravno zdaj spet gradi nov dvonadstropni trakt.

Če greš v Melje ob Dravi, se ti izpred železniškega viadukta odpre pogled na klavnico s sejmiščem; pred klavnico je ob Dravi dolg drevored, ki sega do broda. Ta kraj ni ravno vzor čistote; v drevoredu ustavljajo gonjači živino, ki pušča tu svoje odpadke, za katere se potem nihče ne zmeni in leže tam dokler se na zraku ne posuše. Obrežje Drave tukaj tudi ni posebno čisto; iz klavnice se izliva v reko razna nesnaga, ki razširja smrad. Pač pa ta klavniška nesnaga zelo prija ribičem, ker ribe tu rade prihajajo k obrežju. Od jutra do večera lahko tu opazuješ neutrudno vztrajnost in potrpežljivost ribičev, ki sede ali stoje ob bregu in čakajo plena. Ravno te dni je narasla in motna Drava za ribolov posebno ugodna. — Prostor, kjer pristaja brod, ni posebno vabljiv in prav nič urejen; še čudno, da se tu ne zgodi več nesreč. O novem mostu na tem mestu smejo prebivalci Melja in Pobrežja zaenkrat še samo sanjati. — Od broda naprej za Dravo, kjer so nekoč odlagali mestne smeti, je zdaj visok nasip zemlje, ki jo dovažajo sem iz vseh novogradenj v mestu. Vendar se nasip malo preveč širi v Dravo, kar povzroča, da se struga reke odbija od meljskega proti pobrežnemu obrežju, ki ga potem z večjo silo izpodjeda. Zlasti spodnji del pobrežnega obrežja, kjer dela reka skoraj pravokotni ovinek, je pobrežno obrežje že tako izpodjedeno, da bi bilo že resno treba misliti na utrditev. — Na skrajnem koncu Melja, nasproti tovarne Ježek in drug, je bil med cesto in Dravo nekoč ozek

Radi pomanjkanja moke zapirajo pekarnice. V Mariboru je nastalo silno pomanjkanje moke. Moke zlasti primanjkuje pekarni in je bil te dni že nek pekovski mojster prisiljen zapreti svojo pekarno. Kakor se sliši, bodo morale ustaviti obratovanje v najkrajšem času še številne druge pekarnice, če ne bo mogoče dobiti moke. Upravaščeni bodo zlasti številni manjši pekovski mojstri, ki si niso mogli pravočasno nabaviti potrebne zaloge, če ne bo pristojna oblast nujno ukrenila vse potrebno, da bodo mlini zopet dobavljali moko. Prav tako pa primanjkuje moke tudi v trgovinah, povrh tega pa so cene v zadnjem času silno poskočile, tako, da si jo revnejši konzumenti sploh ne morejo nabaviti. Nekateri trgovci prodajajo že samo po 1 kg moke. Kaj naj napravi družina, ki bi potrebovala mnogo več moke? Potrebno je, da se nujno nekaj ukrene, ker pač nihče ne verjame, da bi bila v naši državi zmanjkala popolnoma vsa moka, čeprav se je izvozilo mnogo preveč žita. Če so pomanjkanje morda povzročili verižniki, je pa treba, da jih oblast nemudoma občutno kaznuje in tako za bodoče onemogoči špekuliranje na račun najrevnejših slojev.

Dvofakova cesta nudi sedaj prav lep izgled, odkar je končno prejena; tlakovana je z drobnimi granitnimi kockami in zadnje tedne so tudi pločnik v vsej dolžini asfaltirali. Zlasti pred novo palačo dr. Sedača, kjer je pločnik znatno razširjen, učinkuje prostor čisto velikomestno. Tudi vrsta topolov na južni strani ceste, ki se dolgo niso hoteli prav razrasti, nudi sedaj prav lep, simetričen pogled. Železi bi bilo le, da bi se tudi dohod v Levstikovo ulico očistil kupov kamenja in smeti, ki tam leže. Enako potrebno bi tudi bilo, da bi se prazno stavbišče na Trgu Kralja Petra vsaj za silo nekako uredilo, prostor očistil in napravil okrog njega nov plot. Zaenkrat ni izgledov, da bi se tisto stavbišče v doglednem času zazidalo, v sedanjem stanju pa kvarj celotno sliko sicer urejenega trga.

Praktični učiteljski izpiti na tukajšnjem državnem učiteljskem se bodo vršili v prihodnjem šolskem letu meseca oktobra, februarja in maja. Prošnje za prvi rok morajo predložiti kandidati do 30. septembra t. l. Izpiti se bodo pričeli v četrtek, dne 10. oktobra.

Vpisovanje v obrtno nadaljevalno šolo. — Obrtna nadaljevalna šola v Mariboru bo vpisovala vajence iz Maribora in okolice na mestnem poglavarstvu v času od 11. do 22. avgusta in sicer ob delavnikih od 10. do 12. ure, v nedeljo pa od 9. do 11. ure dopoldne. Vpisati se morajo vsi še ne 18 let stari vajenci in vajenke, ki še niso dovršili obrtne nadaljevalne šole. Vpisnina običajna. Začetniki naj prinesejo s seboj rojstni list in zadnje šolsko spričevalo.

Nov moderni rentgenski-terapijski aparat v tukajšnji splošni bolnišnici je montiran in v obratu. Obsevanje v rentgenološkem institutu se vršijo vsak dan od 8.30 ure dalje.

Zaščitno cepljenje otrok proti davici se vrši ta teden v telovadnici dekliške meščanske šole na Slomškovem trgu. Cepljenih bo okrog 2500 otrok in bo čez tri tedne ponovljeno.

pas pustega sveta, ki ga je reka ob vsaki priliki preplavljala in zasipavala. Ta košček proda je kupil nek železničar, ki si je z redko vztrajnostjo in pridnostjo tu ustvaril svoj dom. Svet je visoko nasipal z rodovitno zemljo, ob Dravi pa je zgradil proti poplavam tri metre visok, močan zid. Postavil si je hišico, ki pa jo še ni od zunaj ometal, ker mu je verjetno zmanjkalo sredstev. Po vrhu okrog hiše je nasadil sadno drevje, največ marelic, ki so letos izredno dobro obrodile. Privoščimo mu, da bi z izkupičkom mogel hišico dogotoviti. — Preko ceste vodi ozkotirna industrijska železnica, ki veže skladišče lesa ob Dravi, kjer ga splavljajo odlagajo, s parno žago in lesno industrijo »Drava« na nasprotni strani ceste. Tudi tu je bilo nekoč več življenja in podjetnosti, danes je videti vse nekako mrtvo. — Mimo velikih tovarn »Jugotekstil« in »Jugosvila« (za čuda se pri nas imena večine industrijskih podjetij začnejo z »Jugo« ali »Jugoslovanski«, s čemer pa še ni rečeno, da so klove kako nacionalna), se vzpnejo po strmi Gubčevi ulici do Meljskega dvora. Tu se odpre lep razgled na vse Melje in tja preko po Dravskem polju do Ptuja in navzgor ob Pohorju. Odkar je Zadruga državnih uslužbencev kupila zanemarjeni Meljski dvor, nudi čisto drugo sliko; vse je lepo popravljeno in urejeno, na prostranem dvorišču so uredili svojo glavno zalogo kuriva. — Cesta ob carinarnici je še vsa razrita, ker dela na rampah še niso končana, pač pa je novo, veliko in lepo poslopje carinarnice, že gotovo in nudi precej impozantno sliko. Tudi pokrite rampe so že gotove, dela se samo še na nepokritih, dovoznih rampah. Stara skladišča, v kolikor jih še niso, bodo podrli. Ne ve pa se še, kaj bodo storili z ogromnim silosom. Videti je še dobro ohranjen in bise dal preurediti kot žitni ali sadni silos, ki je Mariboru potreben. — Tik novega carinarniškega poslopja je projektiran pod železniškim tirom podvoz, ki bi spajal Erjavčevno s Prisojno ulico. Ta, res potreben podvoz, bo približal mestu predel pod Meljskim hribom, kjer je zadnja leta nastala nova četrt ličnih hiš. Tu skozi je projektirana tudi nova tranzitna cesta sever-jug skozi Maribor. — Da Melje se razvija; ni še vse kakor bi moralo biti, mnogo kričočih nedostatkov še ima, a vendar, čas bo tudi za to poskrbel.

Gledališka pisarna v Slovenski ulici je končno pod streho. Staro poslopje je za eno nadstropje dvignjeno in podaljšano do samega gledališča, tako da tvori sedaj z njim celoto. Tudi neokusna poševna streha nad kuliserijo je odstranjena. Želeli bi, da bi ob tej priliki tudi staro gledališko poslopje prenovili, ker je že odpadel omet.

Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičenim svojem vrši v neodložljivih primerih in v odsotnosti pristojnega zdravnika v nedeljo, dne 11. avgusta t. l. g. dr. Wankmüller Alfonz, Maribor, Franciškanska ulica 8-III.

Na poldrugo leto robije ter na izgubo častnih pravic za dobo treh let je bil pred tukajšnjim sodiščem obsojen nek Ivan Zunkovič, ki je bil obtožen radi raznih tatvin. Odnesele je tudi iz hiše, kjer je stanoval za okrog 3000 din gotovine in drugih vrednostnih predmetov.

Nek starejši pohotnež je te dni zvalil 8 letno deklico v Betnavski gozd in jo hotel posiliti. Ker se je branila in kričala na pomoč, jo je do krvi pretepel, tako da so jo morali prepeljati v tukajšnje bolnišnico. Oblastni organi iščejo krivca, ki je pobegnil.

Zopet tatvina koles. Urarju Aloizu Stumfu je nek tat ukradel kolo znamke »Steyer«, v Askerčevi ulici je bilo ukradeno kolo znamke »Triumph«, pred kavarno Rotovž pa kolo »Nero«.

Novi predpisi o službenih odnošajih vojaških vpoklicancev

Ministrski svet je na predlog ministra za trgovino in industrijo predpisal novo uredbo o ureditvi službenih odnošajev vojaških vpoklicancev, ki med drugim predvideva, da poziv delojemalca na vojaško dolžnost v rednem, pripravnem, mobilnem in vojnem stanju, izvzemši službovanja v stalnem kadru ne prekinja službenega odnošaja. Delodajalec je dolžan sprejeti svojega delojemalca ponovno v službo pod istimi pogoji kakor pred vpoklicem. Uredbo bomo radi pomanjkanja prostora objavili v prihodnji številki našega lista.

TOI v Ljubljani razpuščena

Minister za trgovino in industrijo dr. Ivan Andres je z odlokom razpustil Zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani. Za komisarja je imenovan generalni ravnatelj Kreditnega zavoda v Ljubljani, Avgust Tosti. — Razpust se je izvršil na pritožbo enega dela uprave. V zbornici je pa šlo tudi za odnošaje obrtnikov do skupne zbornice.

Pridobivajte našemu listu nove naročnike!

Iz Češke

Predpisi o pisanju v inozemstvo. Vlada je objavila v časopisih za prsni stik v inozemstvo sledeče smernice: posredni ali neposredni stik s sovražnim inozemstvom je nedopusten, pa tudi poročila v ostalo inozemstvo je treba omejiti na najmanjšo mero. Takšna pisma ne smejo vsebovati ničesar o vojaški, gospodarski ali politični situaciji, kar bi bilo v škodo Nemčije ali njih prijateljskih držav. Zasebnik lahko pošilja samo pisma in dopisnice. Tiskovine, trgovski papirji, vzorci ali mešane pošiljke so dopustne samo v trgovskem stiku. Revije in časopise smejo pošiljati samo tiskarne, založbe in knjigarne. Prepovedano je pošiljanje razglednic, nalepljenih fotografij in ugankarskih nalog. Pisma je treba pisati čitljivo, največ štiri strani navadnega dopisnega formata. Prepovedano je pisati s stenografijo, v tajnem jeziku in pošiljati kuverte z vložki. Trgovski dopisi se morajo pisati na pisalnem stroju. Na kuverto je treba napisati popoln naslov odpošiljatelja. Na potovanju se mora še dodati stalno bivališče. Kdor ne oddaja pošiljke sam na pošti, mora tam priložiti za to pooblaščen osebo. Znamko nalepi šele uradnik. Vsaka pošiljatev za inozemstvo se odda samo pri posebno določenem okencu, pri čemer se je treba izkazati z legitimacijo. Če se ti predpisi ne izpolnijo, se pošiljke ne odpremo.

Zveza s Poljsko gubernijo je bila otvorjena 20. julija. Veljajo pa tudi za to isti predpisi kot za promet iz protektorata v Nemčijo, direktni stik je tudi še naprej nemogoč. ČTK.

Radi draženja plač in živil sta bila obsojena v Pragi Stefan Stasny na 15.000 kron in Ana Stasny na 5000 kron.

Židovski zdravniki od 24. julija naprej ne smejo več izvrševati svojega poklica in so morali s tem dnem odstraniti svoje zdravniške napise. Za nearijske zdravnike, ki smejo vsled posebnega dovoljenja še zdraviti žide, veljajo posebni predpisi.

Škoda letošnje zime v Pragi. Uradoma je bilo določeno, da se morajo do konca t. m. odstraniti vsa sadna drevesa, ki so v letošnji kruti zimi pomrznila. V okolici Velike Prage je zima uničila 15 odst. sadnih dreves. Najbolj so bile prizadete slive, medtem ko so bile breskve odpornejše. Črešnje so bile uničene predvsem v nezaščitenih vrtovih. Samo v okolici Velike Prage znaša škoda okrog 3 milijone kron. Drevesa s trdim sadjem so večinoma prebolela zimo.

Nakupovalni čas za žide. Praska policijska direkcija je izdelala posebno naredbo, na podlagi katere bodo smeli židi nakupovati v arijskih trgovinah ali drugih obratih svoje potrebščine dnevno od 11. do 13. in od 15. do pol 17. ure. Vsa podjetja morajo na vidnih mestih nabiti taka oznanila v nemškem in češkem jeziku s pripombo, da v ostalem delovnem času židje ne smejo nakupovati. Kršitve teh predpisov se bodo kaznovale z globo od 10 do 5000 kron, v slučaju neizterljivosti pa od 12 ur do 14 dni zapora.

Iz Slovaške

Novi protizidovski ukrepi. Slovaško notranje ministrstvo pripravlja nove protizidovske ukrepe. — Vsem židovskim advokatom bo odvzeta pravica izvrševanja svoje obrti. Nadalje se pripravljajo revizija državljanstva vseh židovskih pripadnikov. — Vsem državljanom, ki so po 14. marcu 1939 brez dovoljenja iz državi ali vladni nasprotnih vzrokov, se takoj odvzame slovaško državljanstvo.

Enovrsten kruh na Slovaškem. Po odredbi gospodarskega ministra na Slovaškem bodo tam pekli samo kruh iz 80 odstotkov ržene in 20 odstotkov pšenične moke. Pri tem se pa sme pšenična moka nadomestiti do polovice s krompirjem.

Najnovejše vesti

Proglas Gigurta romunskemu narodu. — Predsednik romunske vlade je imel po radiu govor, v katerem je obrazložil razloge, da so se naslonili na države osi. S tem so zavarovali narod pred napadi in rešili romunsko kulturno življenje. V Rimu so nasvetovali mirno rešitev vseh sporov, pogajanja so sicer naletela na težkoče, ki pa bodo premagane. Romunija je pripravljena na žrtve pod pogojem, da se ji zato osigura varnost meja in mirno življenje.

Bukareštanski vladni krogi demantirajo vest, da bi se pripravljale spremembe v vladi.

Protizidovsko gibanje v Rumuniji se vedno bolj širi. Rumunska vlada je dala internirati 22 novinarjev židovskih časopisov.

Poslanec de Gaullea. General de Gaulle je imel po radiu govor, v katerem ugotavlja, da je sicer Francija kapitulirala, a da so se še vedno našli Francozi, ki se bodo zanj borili. Krivdo za poraz vrača na francoske generalissime. (Reuter.)

Gospodarsko delegacijo je poslala francoska vlada v Francosko Indokino, da sklene gospodarski sporazum z Japoko in da pride po tej poti do mirne rešitve vseh sporov.

Vedno več letalskih napadov na Anglijo. — Tekom 8. t. m. so nemška letala bombardirala srednjo in severno Anglijo. Porušenih je bilo več hiš. Človeških žrtve je bilo malo, pač pa večje število ranjencev.

Vorošilov podpredsednik sovjetske vlade. — Maršal Vorošilov je bil imenovan za podpredsednika vlade.

Finski uradni krogi demantirajo, da bi bili ukrepi proti društvu za sodelovanje s Sovjetsko Rusijo na Finskem tudi naperjeni proti prijateljskim odnošajem med Finsko in Sovjetsko Rusijo.

Zakon o ustanovitvi nacionalne garde je sprejel ameriški senat z 71 glasovi proti 7. Zakon pa ne bo imel veljavo po celem ozemlju, temveč le v krajih, ki so bolj naseljeni s tujci in se je bati pete kolone.

Na Koreji so izdali nove varnostne ukrepe proti državljanom onih držav, ki niso do danes priznale Mandžukua.

Velika razprodaja

manufakturnega blaga 20-30% ceneje od znano nizke stare cene.

Zato pohitite vsi v . . .

Ne zamudite prilike, dokler zaloga še traja!

Češki magazin
Maribor

Mezdno gibanje rudarjev državnih rudnikov uspešno zaključeno

Sarajevo, dne 6. avgusta 1940.

V ponedeljek, dne 5. t. m. se je v Sarajevu vršila mezdna razprava za rudarje državnih rudnikov. Pogajanj se je poleg zastopnika ministrstva za šume in rudnike udeležila tudi centralna uprava direkcije, rudarski glavar v Sarajevu, zastopniki vseh strokovnih organizacij in rudarski delegati iz posameznih rudnikov. Po daljši in temeljiti razpravi, so zastopniki državnih rudnikov pristali na 15 odst. povišanje vseh dosedanjih prejemkov. Delavska delegacija pa ni mogla sprejeti te povišice, ker je medtem draginja silno porasla. Na posredovanje pri ministru za šume in rudnike se je končno dosegel sporazum, s katerim se prejemki rudarjev povišajo za 18 in pol odstotkov. To povišanje je razdeljeno tako-le:

1. Sedanja 150 odst. draginjska doklada se poviša na 180 odst.

2. Uvede se draginjska doklada za otroke in sicer: za enega otroka din 25, za dva otroka din 50, za tri otroke din 75, za pet ali več otrok pa din 100 mesečno.

3. Uvede se stanarina po 1 din za šilt za vse one rudarje, ki stanujejo v najemnem stanovanju.

4. V bodoče se bo povišala ali znižala draginjska doklada po določenih sklenjenim po radnem ugovoru.

5. Ustanovljen je bil ožji odbor, ki ima nalogo izvesti revizijo sedanjega radnega ugovora v onih točkah, ki so se izkazale za delavstvo škodljive.

Skupna povišica znaša 19 in pol milijonov dinarjev. To povišanje prejemkov stopi v veljavo s 1. avgustom t. l. in obsega 8249 rudarskih delavcev in delavk. J. A.

Za revizijo pokojninskega zavarovanja za nameštence

Savez privatnih namještenika Jugoslavije v Zagrebu je predložil resolucijo za revizijo nameštenskega zavarovanja. Ob razširitvi tega zavarovanja na celo državo je bilo določeno, da se morajo zavarovati nameštenci, ki še niso dopolnili 55. leta starosti. Vprašanje nameštencev od 55. do 60. leta pa naj se uredi s posebno naredbo, kar se lahko stori v smislu proračunskega pooblastila za l. 1939/40.

Tozadevna spomenica je bila predložena pod vodstvom s. Pfeiferja ministru soc. politike in pod vodstvom s. Legrada hrvaškemu banu.

Španija danes

Španski dopisnik švicarskega dnevnika »Basler Nachrichten« poroča:

Današnja Španija ne kaže turistu lepe slike. Razvaline v Barceloni, Valenciji, Teruelu in drugih mestih so strašni. — Nekoč bogata Španija je sedaj izredno revna. Povsod primanjkuje živeža, hrana je izredno draga in povrh še slaba. Na vsakem koraku srečaš berača. — Stavbnege lesa v vsej deželi ni dobiti. Primanjkuje strokovnih delavcev. Veliko moških je padlo v vojni in poleg tega se še vedno nahaja okrog 200 tisoč političnih jetnikov v zaporih, ki čakajo na sodbo. Pomanjkanje deviz onemogoča potreben uvoz blaga in surovin. Tudi sedanja vojna nima dobrih posledic za Španijo. Ker primanjkuje umetnih gnojil, je poljedelska proizvodnja z ozirom na prejšnja leta izredno padla. Zaraditega je malo žita ter za izvoz važnih oranž in olja.

Umrl je dr. Frederick Cook, ki je 1908 prvi odkril severni tečaj, v New-Yorku.

Telban Janko:

Jaz, pa Ti!

Jaz, pa Ti, Ti pa jaz. Čisto navadna sklanjanja, ki smo se jo učili v drugem razredu. Šola in življenje.

Mnogo tisoč obrazov je šlo mimo mene, mladi so bili, otroci, dečki in deklice, možje in žene, očeti in matere, ljudje z monokli in licih, contese z rdečilom na ustnih, ekselence, dvorni svetniki, vojvode in vojvodinje z doli visečimi ustnami, delavci in delavke, natakalice in služkinje, gospe in gospodje, cigani in ciganke, potepuhi in lopovi, mehkočutni in surovi, ljudje evropskih narodov, dalje, dalje v neskončnost.

Bili so in ni jih več. Mladi so bili in stari, revni in bogati, brezskrbni, veselih lic, tudi tuga je bila zarisana v njih čelo, šli so eni s trdim prožnim korakom, a drugi so se opotekali, trudni od dela. Zdeli so se mi, kakor lučke na božičnem drevesu, ki zažarijo, ko jih prižgeš, v najlepšem sijaju gorijo, dogorijo, ugasnejo, kakor bi jih nikdar ne bilo.

Lučka je umrla. Šli so in ni jih več. Bili so mladi, polni življenja.

Mladost, po tebi hrepeni srce — prepozno, več se ne povrneš.

Bog, s teboj.

Jaz in Ti!

Dva mlinska kamna iz trdega kremena, ki nikdar ne bosta zmelela dobre moke.

Nasmejana, kostanjevih las, mladeniških oblik, modre oči zbegano iščejo ljubezni ali žrtve, kdo bi vedel, kaj se plete v nerazrešeni uganki.

Noč se je poslavljala in v velikonočno jutro so peli zvonovi.

»Gospod je vstal.«

Na visokem nebesnem obzorju so ugašale zvezde in lahna jutranja zarja je prižigala mlado jutro.

Velikonočno jutro.

Vse je tiho po hramih. Vse še spi, le zvonovi vabijo, zvone...

Vrtovi krog in krog, lesene ograje, lahna meglja pokriva ulice.

Glej!

Tam — na ograjenem vrtu jablana in na nji — zlatorumena jabolka.

Kdo jih je pozabil?

Splezal sem čez ograjo, na drevo, roka se je iztegnila, ali bi utrgal — smem?

Po ulici je prišel stražnik.

»Privatna lastnina.«

Nemško - turško trgovinsko pogodbo, ki določa izmeno blaga v vrednosti 4 milijone turških funtov, je dne 7. t. m. odobrilo turško narodno predstavništvo.

4.145.000 ton nemškega premoga je v zadnjih štirih mesecih uvozila Italija.

234 smrtnih žrtev in 180 težko ranjenih je po poročilu DNB iz Ankare zahteval potres v Turčiji pretekli teden. Porušeni je bilo tudi 924 hiš.

Nakaznice za obleko na Nizozemskem. — Nemški poročevalni urad javlja, da so bili na Nizozemskem storjeni potrebni ukrepi za racionaliranje raznovrstnega tekstilnega blaga. Blago se bo prodajalo po nemškem zgledu le na nakaznice, ki imajo določeno število točk. Za pol leta veljavna nakaznica ima sto točk.

Omejitev v Franciji. Francoski uradni list prinaša uredbo o racionaliranju raznih življenjskih potrebščin. Sladkor, moka, olje in mast se smejo prodajati le na živilske nakaznice, ki so neprenosne. Na mesec se izda na osebo: 500—700 gramov sladkorja, 250 g testenin, 100 g riža, 200 g margarina, 150 g mila. Tudi se ne sme izdajati v gostilnah in restavracijah po tretji uri popoldne mesnatih jedi. (Havas).

Novo imenovanje Paula Boncourja. Paul Boncour, ki je bil pred kratkim imenovan za tiskovnega atašeeja, je bil sedaj razrešen svoje funkcije in imenovan za poslanskega svetnika v Šanghaju.

Kolumbijska vlada je odredila, da se odpusti iz službe 20 nemških pilotov in tehnikov, ki so bili zaposleni v nemški letalski družbi v Kolumbiji. Podjetje je bilo podzvajeno.

Novo razsodišče za reševanje sporov med delodajalci in delojemalci je bilo ustanovljeno v Angliji. Tekom prihodnjega tedna bodo nova razsodišča že pričela posloovati.

Povečanje plač angleškim vojakom. Angleško vojno ministrstvo je odredilo, da se vsemu vojaštvu povečajo plače za pol šilinga dnevno. Na 1 milijon mož znaša za to obremenitev za 9 milijonov funtov šterlingov.

6 novih tovarn za izdelovanje letal grade v Ameriki. Produkcija se stalno večja in se bo od sedanjih letno 10.800 letal povečala že v decembru na 18.000 letal.

Ameriška armada je pred kratkim dobila povsem nove tipe tankov. Kakor poročajo, bodo enake tanke dobavljali tudi angleški vladi.

Delavski pravni svetovalec

Plača ob boleznih (Kranj)

Vprašanje: Boloval sem 14 dni, delodajalec mi je izplačal le za 5 dni, ker je bil v teku 1. tedna moje boleznih 1 praznik, katerega dne se v podjetju ne dela. Ali lahko zahtevam, da mi delodajalec plača še za en dan, ker v drugem tednu moje boleznih ni bilo nobenega praznika?

Odgovor: Po § 219 obrtnega zakona imate pravico na plačo za en teden in gotovo le za prvi teden svoje boleznih, vsled česar si ne morete poljubno izbirati tedna. Ako je v teku prvega tedna poleg nedelje še kakšen dela prost dan, vam delodajalec za tak dan ni dolžan plačati.

Izstavitev (Kranj)

Vprašanje: Z akordnim delom sem zaslužil na uro povprečno 4 din, prej pa sem imel urno mezdo po din 6. Ali lahko zahtevam, da mi delodajalec doplača na uro še din 2, ker po njegovi krivdi nisem toliko zaslužil z akordom, kot bi sicer na uro in ali se v mojem primeru lahko uporablja § 220 obrtnega zakona?

Odgovor: Iz Vaših navedb sledi, da ste s podjetnikom prvotno na uro določeno plačo spremenili v akordno plačo, s čimer sta službeno razmerje spremenila glede višine plače in načina dela. Ako ste Vi na tako spremembo pristali in je že preteklo 14 dni od dne

Ali smo Slovenci politično šolani?

To vprašanje si večkrat zastavljamo, če opazujemo naš tisk, naše volitve in naše javno življenje sploh. Po mnenju nekaterih ne moremo postavljati tako vprašanje, ker imamo v Sloveniji razmeroma najmanj analfabetov, to je nepismenih ljudi. Analfabetov res nimamo mnogo. Ali pozabljamo pri tem, da tisti, ki zna čitati in pisati, še ni politično šolan. Kdor zna čitati, čita lahko resen in neresen tisk, resnične in neresnične stvari, demagoški in resni tisk. Politična šolanost ni torej odvisna od tega, če kdo zna čitati in pisati, ampak od tega, koliko je zrel, da stvari, ki jih čita tudi razume in zna pretehtati, ali so dobre ali slabe, stvarne ali neresne z ozirom na javne politične in socialne interese naroda. Analfabetizem sam na sebi še ni zadostno merilo, ker so tudi analfabeti lahko razumni in pametni ljudje že po naravi in izkuštvih, ker so nepokvarjeni in logično mislijo.

Politično šolan človek je oni, ki ne naseda časopisnim demagogijam in ima sposobnost, da razsodi iz kakšnega namena in čigavem intereseu se o tej ali oni stvari piše, ali pa, kaj se hoče prikriti s tem ali onim hvalisanjem ali žigosanjem, zlasti v stvarih, ki jih preprosti človek ne more dobro poznati.

Prvi znak za politično nezrelost je slepo ploskanje raznim tezam in kritikam. Navadno se tisk spravi na kakšno vprašanje in ga mrcvari, da pridobi za svoj cilj javno mnenje. In javno mnenje končno odobrava v svojo škodo največjo glupost.

Tako nekako bi označili politično nezrelost.

Ce bi bili politično šolani bi rekli: Želimo in zahtevamo, da se dela iskreno in pošteno. Politično šolani in zreli ljudje smo, zato zahtevamo, da se povsod čuje tudi naš glas, da povsod sodelujemo, da bomo razumeli za kaj gre, ali res za naše interese ali ne? Če sem zrel, zakaj bi ne sodeloval?

Zakon proti razsipnosti. Angleška vlada je izdala nove ukrepe proti razsipnosti. Prepovedano je krmiti golobe na javnih trgih, psom je prepovedano dajati meseno hrano.

Zvočni kino Pobrežje

10. in 11. avgusta prekrasen film

„Bell eskadron“

ŠE VEDNO KUPITE DOBRO IN PO UGODNIH CENAH

Kopalke, nogavice, pletenine, bluže, jopice, sviterje, žemperje (lastni izdelki). Volna, preja za strojna ročna dela. Kombineže, modrčke, srajce svilene in flor nogavice itd. Oblekce, platno, odeje, predpasnike, rute. Blago, perilo za ženske, moške, otroke. Šivilske potreščine, galanterija.

OSET »MARA«, Koroška cesta 26 (Poleg tržnice — Vodnikov trg).

Mlado jutro in velikonočni zvonovi so peli. Greh.

Skočil sem z drevesa. Iza zelenega, v bujem cvetju cvetočega grma španskega bezga si prišla Ti.

Greh, si se zasmejala, če vtirgaš na velikonočno jutro jabolko, ki ga je nekdo pozabil, ha, ha, ha...

Greh, kdo ga je vstvaril, ali mi mali ljudje? Ne.

Onih gornjih deset tisoč, ki so se preobjedli vseh dobrin, verstva vseh cerkva, ljudje, ki so izdali domovino, lopovi in goljufi, greh so ustvarili vsi oni, ki se bojijo sonca, svetlobe, vsi oni, ki so na račun najbednejših nagrabili milijone in milijone, greh je rodila poštast, vojna, nastal je od zgoraj, da zakrije vso nemoralo — za nas pa greha ni.

Plah sem stal pod drevesom v travi. Nasmejana, kostanjevih las, mladeniških oblik, modre oči, zbegano iščejo ljubezni ali žrtve, kdo bi vedel, kaj se plete v nerazrešeni uganki.

Naslonila se je name.

Ali veš kaj je čednost?

Ce se lepo okoplješ, umiješ vsak dan zobe, roke in noge, da si zdrav in veder, se smehljajš in poješ, kadar tebi ugaja, ne pa takrat, kadar tvoj smeh in glas kupijo.

Bela je moja obleka, nič ni madežev, na nji, ker sem rastla pri tleh. Tvoje hlače so pa umazane od lubja, ko si plezal kvisku in hotel odtrgati jabolko, ki je previsoko zate.

Poglej!

Tisoč malih drevesc raste v tem vrtu, nizka so, pa misliš, da ne rodijo zlahtnega sadu?

Tole jabolko rudeče, ki ga dosežeš z roko utrgaj naše je in zdravo. Z ljubeznijo je bilo gojeno in vrtnar ga je bil vesel, vsako jutro mu je rekel:

Jaz, in Ti!

Ljubezen ali jo ne poznaš?

Mlado jutro polno sonca, rdeči nageli na oknu, mladost v vsej prešernosti, doječa mati, murnček v pomladni travi, tihi šepet večera, lahni vetrič čez žitno klasje, škrlanček pod nebo, šepet valov, kukavica v gozdu, zvok ciganskih gosli, tajnost gozda, pesem delavskih množic, bratstvo in svoboda, jaz in ti.

Vse je ljubezen, kar je lepega, pomlad, poletje, jesen in zima. Mladost in starost, ako je čista, okopana, skalenja iz jekla, trdna in nezlomljiva. Nosi jo v srcu in bodi človek.

Poljubi me!

Pojdi!

Velikonočni zvonovi pa so peli:

»Jaz, in Ti!«